

תאריך עדכון: 22/10/18

שם ומספר הקורס:

"ישוב סכסוכים במבט רב תחומי: בוררות ובתי המשפט", 27-721-01

שם המצרה: ד"ר חנן מנדל

סוג הקורס: קורס בחירה

שנת לימודים: תשע"ט סמסטר: א' היקף שעות: 2 ש"ס

אתר הקורס באינטרנט: באתר המודל

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הקורס מתאר את הבוררות, שהינה אחת מההליכים החלופיים ליישוב סכסוכים (ADR), ומשווה בינה לבין מערכת בתי המשפט.

נקודת המוצא של הקורס תהיה משפטית, אולם הוא יערב בין דיסציפלינות מחקריות שונות, ובכללם הדיסציפלינה המשפטית, תפיסת שונות של תורת המשפט, פילוסופיה, ומדעי החברה, וניתוח כלכלי ורציונלי של מערכות.

במסגרת הקורס נתאר את ההתפתחות של ההליכים המשפטיים החלופיים, על רקע הכישלון היחסי של מערכות בתי המשפט ומערכות משפטיות אחרות בהסדרת סכסוכים מהתחום הפרטי והציבורי, או לפחות המגבלות הקיימות להם.

נתאר את ההתפתחות ההסטורית של הליכי הבוררות, במקביל להקמת בתי המשפט על ידי המדינה, ונעמוד על המאפיינים של שיטות משפט מסורתיות והקשר שלהן להליך הבוררות, תוך התמקדות במערכת המשפט הרומית, המשפט האנגלי והמשפט העברי.

נדון בהסדרתו של הליך הבוררות בישראל, ובהלכות המשפטיות הקיימות – ואלו הצפויות – בתחום סמכותו של הבורר והיכולת של בתי המשפט לגבור על סמכות זו. נסביר את ההבדלים הקיימים בין הסמכות של השופט, במערכת בתי המשפט רגילה, לבין סמכות הבורר, המפשר והמגשר, לאור תפיסות שונות של סמכות מקבלי החלטות, ונבהיר את המשמעות של "מערכת מרכזת / תומכת" בניהול קבלת החלטות, ושל מערכות לקבלת החלטות מהסוג המבוזר.

נתאר את מקומו העתידי של הליך הבוררות במערכת המשפטית וביישוב סכסוכים, ואת הקשר בין הליך לבין הליכים מתקדמים ליישוב סכסוכים המתפתחים בזמננו.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

שיעורי הקורס ינתנו כהרצאות פרונטליות, תוך שימוש בדיונים בכיתה, לאחר קריאת חומרי רקע. את הקורס תלווה מצגת שתוצג בשיעורים, וכן אתר מודל שבו יועלו חומרי הקריאה.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1.	הקדמה: בוררות כהליך מסורתי		
2.	הסטוריה של המשפט: משפט רומי והמונופול של המדינה על יישוב סכסוכים		
3.	פוזיטיביזציה, קודיפיקציה ורעיונות רומנו-גרמניים		
4.	משפט אנגלי: המשפט המקובל ודיני היושר		
5.	הליכים חלופיים ליישוב סכסוכים: הצגת החלופות ומקורן		
6.	מוסד הבוררות בישראל: חוק הבוררות ועיצובו, דרכים לכניסה לבוררות		
7.	התייחסות בתי המשפט להליך הבוררות: מודל כללי והערות אמפיריות		
8.	עיכוב הליכים בבתי המשפט אל מול הליך הבוררות		
9.	תמיכת בית המשפט בהליך הבוררות, והתערבות בית המשפט בהחלטת הבורר		
10.	ביטול פסק בורר או ערעור עליו		
11.	השוואה להליכים חלופיים אחרים		

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: הקורס "יסודות המשפט" (בשנת תשע"ח יהיה ניתן ללמוד אותו במקביל לקורס זה)

חובות / דרישות / מטלות: השתתפות בשיעורי הקורס, קריאת חומרים לקראת השיעורים, ומבחן סופי (בספרים סגורים)

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):
100% מבחן סופי.

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

ספרי הלימוד (textbooks) וספרי עזר נוספים:

חומר קריאת חובה מסומן בצהוב

1. סמדר אוטולנגי "פתרון סכסוכים בדרכים הלופיות" ספר השנה של המשפט בישראל 535 (התשנב-ג)
2. סמדר אוטולנגי [בוררות דין ונוהל](#) (2005)
3. משה בר ניב ורן לחמן "חלופות לפתרון סכסוכים - הנטיה וגורמיה" [עיוני משפט יח](#) (3) 591 (התשנ"ד)
4. משה בר ניב ורן לחמן "ישימות הבוררות, כמנגנון להקלה בעומס על מערכת בתי משפט בישראל" [הפרקליט מ\(ב\)](#) 269 (התשנ"ב)
5. רות גביון "יישוב סכסוכים ושפיטה - היבטים השוואתיים: סקירת סיכום" בתוך מיכאל אטלן (עורך) [הרצאות ומקורות בסוציולוגיה השוואתית של השפיטה](#) 154 (ירושלים, 1986) (מדעי החברה תדפיס 4755)
6. דוד כהן "הבוררות במשפט העברי" [משפטים](#) מב 57 (התשע"ב)
7. [דפנה לביא "לא על הבוררות לבדה ולא על הגישור לבדו" משפטים](#) לט 589 (התש"ע)
8. ברק מדינה "ירידת הפורמליזם ועליית הגישור - ישוב סכסוכים בהסכמה כפתרון משפטי של מחלוקות" [נקודת מפגש](#) א 31 (2003)
9. מרדכי מירוני "ההלכה המגבילה את השימוש בבוררות ביחסי עובד-מעביד: בחינה מחדש" [משפטים](#) לט 499 (תש"ע)
10. דפנה קפליוק [בוררות ושפיטה - על מקום הבוררות במערכת המשפט](#) (2008)
11. אורי שטרומן "הרהורים וערעורים על פסק הבורר" [הפרקליט מ\(ב\)](#) 227 (התשנ"ב)
12. אורי שטרומן [ספר הבוררות](#) (תשנ"ו)
13. [יצחק שילה "שילוב בוררות במנגנון השפוט" מחקרי משפט](#) ח 93 (התש"ן)

14. [חוק הבוררות, התשכ"ח - 1968](#)
15. [חוק בתי המשפט \[נוסח משולב\], התשמ"ד - 1984, סעיפים 79-א-79ד](#)
16. [תקנות בתי המשפט \(גישור\), התשנ"ג - 1993](#)
17. [תקנות בתי המשפט \(רשימת מגשרים\), התשנ"ו - 1996](#)

פסיקה

1. [ע"א 95/58 וינבלום נ' צדר, פ"ד יב 1517](#)
2. [ע"א 345 / 65 פרנקו נ' ברוקס, פ"ד כ\(1\) 421](#)
3. [ע"א 20/70 עמיר נ' מ.צ.ק., פ"ד כד\(1\) 695](#)
4. [ע"א 307/71 רויטמן נ' שמשון, חברה לביטוח ואח', פ"ד כו\(1\) 368](#)
5. [ע"א 449 / 73 המועצה המקומית "יסוד המעלה" נ' אורי מילוסלבסקי, פ"ד כח\(1\) 421](#)
6. [בר"ע 135/73 יצחק איסקוב נ' מפעלים חימיים ד"ר ויגרט, פ"ד כז\(2\) 813](#)
7. [ע"א 428/74 משה וברטה מלביץ נ' אליעזר זונטג, פ"ד כ"ט\(1\) 281](#)
8. [ע"א 550/75 רפאל ומרים מורלי נ' דוד בנון, פ"ד ל\(2\) 309](#)
9. [ע"א 393/79 סטלה מכוניות נ' נתיבי איילון, פ"ד ל"ו\(1\) 713](#)
10. [המ' 80 / 83 סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ נ' טראוב, פ"ד ל"ד\(4\) 229](#)
11. [ע"א 169/80 יעקב אורי בע"מ נ' קנטי, פ"ד לה\(2\) 837](#)
12. [בר"ע 276/81 נתיבי הנגב בנגב בע"מ נ' דרורי זאב, פ"ד לו\(1\) 391](#)
13. [ע"א 107 / 84 איליט בע"מ נ' אלקו חרושת אלקטרו מכנית בע"מ, פ"ד מ"ב\(1\) 298](#)
14. [ע"א 318 / 85 דן כוכבי נ' גזית קונסיליום השקעות ופיתוח בע"מ, פ"ד מ"ב\(3\) 265](#)
15. [רע"א 113 / 87 חברת נתיבי איילון בע"מ נ' יהודה שטאנג ובניו בע"מ, פ"ד מ"ה\(5\) 511](#)
16. [בש"א 358 / 89 מאיר מיכאל זלוטי נ' שרה זלוטי, פ"ד מ"ג\(4\) 41](#)
17. [רע"א 3667 / 91 יובל גד בע"מ נ' שיוון עובדים בע"מ, פ"ד מ"ו\(1\) 188, עמוד 188](#)
18. [ע"א 4657 / 90 אורי רפאלי נ' יוסף רפאלי, פ"ד מ"ה\(1\) 868, עמוד 868](#)
19. [רע"א 985/93 אלרינה אינווסטמנט נ' ברקי פטה המפרים, פ"ד מ"ח\(1\) 397](#)
20. [ע"א 340 / 94 חברת חלקה 14 בגוש 5146 נ' מרקו בסן, פ"ד נ\(1\) 636](#)
21. [ע"א 2650 / 95 מרכז ציון חברה לפיתוח ובנין בעמ' נ' מרדכי כידון, פ"ד נ\(5\) 466](#)
22. [רע"א 4887 / 96 הדסה בר-עתו נ' מוסקו אלקלעי, פ"ד נ"ו\(3\) 62](#)
23. [בגצ 816 / 98 אליהו אמינות נ' שמואל אלטלף, פ"ד נב\(2\) 769](#)
24. [רע"א 7608 / 99 לוקי ביצוע פרויקטים בע"מ נ' מצפה כנרת בע"מ, פ"ד נ"ו\(5\) 156](#)
25. [רע"א 3680 / 00 גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית, פ"ד נז\(6\) 605](#)

1. ע"א 95/58 וינבלום נ' צדר, פ"ד יב 1517
2. ע"א 65 / 345 פרנקו נ' ברוקס, פ"ד כ(1) 421
3. ע"א 20/70 עמיר נ' מ.צ.ק., פ"ד כד(1) 695
4. ע"א 307/71 רויטמן נ' שמשון, חברה לביטוח ואח', פ"ד כו(1) 368
5. ע"א 73 / 449 המועצה המקומית "יסוד המעלה" נ' אורי מילוסלבסקי, פ"ד כח(1) 421
6. ע"א 135/73 יצחק איסקוב נ' מפעלים חימיים ד"ר ויגרט, פ"ד כז(2) 813
7. ע"א 428/74 משה וברטה מלבין נ' אליעזר זונטג, פ"ד כ"ט(1) 281
8. ע"א 550/75 רפאל ומרים מורלי נ' דוד בגון, פ"ד ל(2) 309
9. ע"א 393/79 סטלה מכוניות נ' נתיבי איילון, פ"ד לו(1) 713
10. המ' 80 / 83 סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ נ' טראוב פ"ד ל"ד (4) 229
11. ע"א 169/80 יעקב אורי בע"מ נ' קנטי, פ"ד לה(2) 837
12. ע"א 276/81 נתיבי הנגב בנגב בע"מ נ' דרורי זאב, פ"ד לו(1) 391
13. ע"א 84 / 107 איליט בע"מ נ' אלקו חרושת אלקטרו מכנית בע"מ פ"ד מ"ב (1) 298
14. ע"א 85 / 318 דן כוכבי נ' גזית קונסיליום השקעות ופיתוח בע"מ פ"ד מ"ב (3) 265
15. ע"א 87 / 113 חברת נתיבי איילון בע"מ נ' יהודה שטאנג ובניו בע"מ פ"ד מ"ה (5) 511
16. ע"א 89 / 358 מאיר מיכאל זלוטי נ' שרה זלוטי פ"ד מ"ג (4) 41
17. ע"א 91 / 3667 יובל גד בע"מ נ' שיכון עובדים בע"מ פ"ד מ"ו (1) 188, עמוד 188
18. ע"א 90 / 4657 אורי רפאלי נ' יוסף רפאלי פ"ד מ"ה (1) 868, עמוד 868
19. ע"א 985/93 אלרינה אינווסטמנט נ' ברקי פטה המפרים, פ"ד מ"ח(1) 397
20. ע"א 94 / 340 חברת חלקה 14 בגוש 5146 נ' מרקו בסן, פ"ד נ(1) 636
21. ע"א 95 / 2650 מרכז ציון חברה לפיתוח ובנין בעמ' נ' מרדכי כידון, פ"ד נ(5) 466
22. ע"א 96 / 4887 הדסה בן-עתו נ' מוסקו אלקלעי, פ"ד נ"ו (3) 62
23. ע"א 98 / 816 אליהו אמינוף נ' שמואל אלטלף, פ"ד נב(2) 769
24. ע"א 99 / 7608 לוקי ביצוע פרויקטים בע"מ נ' מצפה כנרת בע"מ, פ"ד נ"ו (5) 156
25. ע"א 00 / 3680 גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית, פ"ד נז(6) 605